

ЗАПОВІДАЛЬНИЙ ВІДКАЗ. ЯК ЗАПОВІДАЛЬНА ФОРМА РОЗПОРЯДЖЕННЯ МАЙНОМ

Клочков Б.І., студент ННІПІ НАВС

Науковий керівник: викладач кафедри цивільно -правових дисциплін ННІПІ НАВС Волківська Т. Ф.

Актуальність обраної теми зумовлена досить складним механізмом реалізації заповідального відказу при укладанні заповіту та неоднозначності доктринальних досліджень - Відтак, проведення потребує диференційований аналіз норм законодавства з метою встановлення авторської точки зору.

Згідно із ст. 1237 Цивільного кодексу України (далі — ЦК України) заповідальний відказ — це право заповідача на надання визначеним безпосередньо ним особам певних прав у зв'язку з відкриттям спадщини, щодо якої складено заповіт.

Суб'єктний склад даних правовідносин є специфічним і передбачає наявність трьох суб'єктів - спадкодавця, спадкоємця, відказоодержувача. Коло осіб, які можуть бути відказоодержувачами, законом не обмежується, і ці особи можуть як входити, так і не входити до числа спадкоємців за законом.

Заповідальний відказ стосується права третьої особи вимагати у спадкоємця задоволення зробленого на її користь заповідального відказу та покладає обов'язок на спадкоємця, який прийняв спадщину, виконати цю вимогу і одночасно здійснити волю заповідача.

В контексті даного питання слід говорити про захист відказоодержувача, як сторони, яка вчиняючи юридично значущі дії набуває для себе юридичних обов'язків, що впливають із розпорядження майном, отриманим відповідно до заповіту.

Видаючи свідоцтво про право на спадщину за заповітом, в якому зроблений заповідальний відказ, нотаріус посвідчує юридичний факт набуття права власності в порядку спадкування, і цей факт має бути безспірним.

Спираючись на ст. 1238 ЦК України предметом заповідального відказу може бути передання відказоодержувачеві у власність або за іншим речовим правом майнового права або речі, що входить або не входить до складу спадщини.

Отже, предметом заповідального відказу, крім речей, які входять до складу спадщини, можуть бути права, що не входять до складу спадщини, а також речі й речові права на них, які теж не входять до складу спадщини.

Включення майнових прав або речі, які не входять до складу спадщини, до такого заповідального відказу у свідоцтві про право на спадщину спричиняє складність реалізації свого права власності не тільки самим спадкоємцем, але й відказоодержувачем.

Механізму реалізації права на такий заповідальний відказ закон не передбачає, особливо такого, який би стосувався позасудового безспірного порядку його реалізації. Доктринально визначено декілька шляхів - врегулювання відносин у письмовій формі за допомогою договору, або ж усне врегулювання.

Суперечливим є питання моменту виконання заповідального відказу. Очевидно, що такий заповідальний відказ має бути виконаний до видачі свідоцтва про право на спадщину. У випадку відображення у свідоцтві про право на спадщину на майно, право на яке підлягає державній реєстрації, або яке підлягає державній реєстрації, заповідального відказу, який має разовий характер, будь -яка спроба спадкоємця, який отримав таке свідоцтво, розпорядитися таким майном буде залежати від волі відказоодержувача, навіть якщо заповідальний відказ цей відказоодержувач отримав.

Зважаючи на зазначені особливості, маючи намір зробити в заповіті заповідальний відказ, заповідачу слід подумати про призначення виконавця цього заповіту, особливо, якщо спадкоємців декілька, а відказоодержувач не входить до кола спадкоємців взагалі.

На нашу думку, вирішення цих питань лежить в правовому полі з метою захисту як прав відказоодержувача, так і прав спадкоємця щодо успадкованого ним майна. Це може бути видача відказоодержувачу документа (свідоцтва та ін.), що був би підтвердженням його права і підставою для пред'явлення вимог до спадкоємця, видача свідоцтва про виконання заповідального відказу на підставі спільної заяви спадкоємця та відказоодержувача, що дало б можливість добросовісному спадкоємцю не залежати від суб'єктивних чинників, що впливають на поведінку відказоодержувача.

Список використаних джерел:

1. Цивільний Кодекс України: від 16 січня 2003 року № 435-^ // Відомості Верховної Ради України - 2003. - № 40 - №44 - С. 356.
2. Окремі думки щодо реалізації заповіту із заповідальним відказом // О. Лячук // ГЕлектронний ресурс]. - Режим доступу: // stride.com.ua/stride/men/data/men01_2012_c188_